

Kolumna prvog zamjenika visokog predstavnika Rodericka Moorea: Fleksibilnost i volja - to je ono što nedostaje Mostaru

Najnovija događanja u Mostaru, uključivši nedavno kontroverzno glasovanje o privremenom financiranju Grada, još jednom su pokazala zašto je toliko bitno da se postigne široki kompromis, kojim će se bez daljeg odlaganja okončati sadašnja kriza.

Mi u međunarodnoj zajednici smo sa žaljenjem i nevjericom promatrali kako su nepopustljivi i neodgovorni politički lideri u nekoliko proteklih mjeseci doveli Grad u jednu situaciju koja postaje sve gora i gora. Što je dosta, dosta je. Sada je vrijeme da politički lideri prestanu sa huškačkom retorikom, odbace nefleksibilne i neprovedive stavove te da se okupe oko realnih kompromisa koji će staviti točku na ovu bezizlaznu situaciju.

Tijekom protekla tri mjeseca, moj tim i ja smo, uz potporu međunarodne zajednice, bili angažirani u združenim naporima da se pomogne stranama da pronađu zajednički temelj na kojem može biti postignut razuman kompromis. Naša motivacija je jednostavna. Mi želimo pomoći da se uspostavi okruženje u kojem će se građani i političari moći usredotočiti na one stvari koje se najviše tiču ljudi koji žive u gradu – posao, dobre škole, sigurno okruženje, učinkovite institucije i slično. Želimo osigurati da Mostarci mogu izabrati svoje lidere na izborima kao što su svi drugi građani u ovoj zemlji to učinili u listopadu. I, svakako, želimo osigurati da se poštuje vladavina prava putem provedbe odluka Ustavnog suda koje se tiču Mostara, odluka koje su donesene prije više od dvije godine.

Od listopada, sudjelovao sam na gotovo 80 sastanaka i imao bezbroj telefonskih razgovora sa vašim političkim predstavnicima. Slušao sam njihove argumente, njihove optužbe i, ponekad, njihove uvrede. Kroz svu tu retoriku i razne manevre došao sam do nepokolebljivog zaključka: razuman kompromis – kompromis koji ne predstavlja prijetnju niti za jedan konstitutivni narod ili skupinu – može biti postignut i na dohvat je ruke. Međutim, on će biti postignut jedino ako vaši političari izađu iz dubokih političkih rovova koje su iskopali, pokažu malo fleksibilnosti i shvate da niti jedna strana neće dobiti sve što traži. Ovo ne bi trebalo biti previše što se traži od izabranih političara i ja se nadam da ćete vi izravno kazati da je to ono što vi očekujete od njih.

Dobra vijest je da većina od osam stranaka sa kojima radimo na ovome konstruktivno traži kompromisna rješenja. To su značajne stranke. Zajedno su dobile većinu vaših glasova na nedavnim izborima. One zaslužuju naše, i vaše, kontinuirano ohrabrenje.

Međutim, loša vijest je da dvije najjače stranke u Mostaru – dvije koje imaju najveću odgovornost za rješavanje sadašnje krize – nisu pokazale ni trunku fleksibilnosti. One ustrajno ostaju pri nerealnim stajalištima koja nemaju kredibilnu šansu da budu usvojena u domaćim institucijama. Jedna stranka čak odbija sudjelovati u nastojanjima da se uobliči kompromis, to je pristup koji je isto toliko uznemirujući koliko je i zbunjujući

Prije nekoliko dana, održano je glasovanje da bi se odobrilo privremeno financiranje Grada. Moguće je da su oni koji su sudjelovali u donošenju ove odluke bili motivirani željom da održe funkcioniranje Grada i pomognu onim obiteljima koje se oslanjaju na usluge kao i plaće iz gradskog proračuna. Međutim, također je činjenica da se ova inicijativa odvijala u nejasnim zakonskim okolnostima. Sve do danas, na primjer, nadležne institucije u ovoj zemlji nisu dale pojašnjenje u svezi sa tim da li su mandati gradskih vijećnika u Mostaru, koji su donijeli ovu odluku, još uvijek validni. U studenom je visoki predstavnik upozorio na nedostatak pravne jasnoće konstatirajući da „svi koraci koje bi poduzelo Gradsko vijeće, bilo pojedinačno ili kao tijelo, bili bi pravno upitni, podložni daljim zakonskim koracima, te bi pridonijeli još većoj pravnoj konfuziji u Mostaru“ sve dok nadležna institucija, kao što je Parlamentarna skupština BiH, ne da svoje mišljenje o ovom pitanju.

Također je jasno da je ovaj potez izazvao snažnu negativnu reakciju predstavnika konstitutivnog naroda koji nije sudjelovao u ovom glasovanju i koji smatraju da su njihove bojazni ignorirane. Polemika koja je uslijedila je vjerojatno čak dodatno potkopala međusobno povjerenje u Gradu i vjerojatno učinila još težim zadatak na rješavanju sadašnje političke krize. Ovo je za žaljenje.

Vjerujem da, iako značajan na mnogim razinama, spor oko ovog glasovanja je sporedan u odnosu na ono što bi trebalo biti glavni posao. Glavni posao, i središte fokusiranja svih stranaka, bi trebao biti postizanje sveobuhvatnog političkog kompromisa koji poštuje odluke Ustavnog suda. U sklopu takvog kompromisa bi se, ja vjerujem, mogla

dogovoriti sva druga pitanja, uključivši financiranje Grada. To bi bilo daleko bolje rješenje za Mostar nego alternativa — vjerojatna serija zakonskih i političkih osporavanja, optužbi i protuoptužbi koje neće riješiti ključne izazove sa kojima se Grad suočava.

Ukoliko se stranke – posebno dvije najveće koje tako dugo dominiraju u politici Mostara – potpuno i iskreno ne posvete naporima da se pronađe takav kompromis, bojim se da bi napor za postizanje kompromisa mogao kolabirati te da bi se podjele i tenzije u Mostaru mogle dodatno produbiti. Ako do toga dođe onda ja ali i cijela međunarodna zajednica nećemo imati dvojbu tko je kriv. Krive će biti stranke i politički lideri koji uporno odbijaju da predlože, razmotre ili prihvate razumna rješenja.

Mi u međunarodnoj zajednici ćemo nastaviti pružati našu pomoć da se pronađu rješenja sve dok vjerujemo da kod domaćih lidera postoji politička volja i fleksibilnost. Međutim, na našim domaćim partnerima je da pokažu da posjeduju tu volju i fleksibilnost da okončaju ovu krizu.